C/2025/765

11.2.2025

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Επαγγελματικές υπηρεσίες στην πράσινη μετάβαση

(γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)

(C/2025/765)

Εισηγήτρια: **Violeta JELIĆ**

Συνεισηγητής: **Gaetano STELLA**

Σύμβουλος	Vladimíra DRBALOVÁ (για την εισηγήτρια της Ομάδας I) Alessio D'AMATO (για τον συνεισηγητή της Ομάδας III)
Απόφαση της συνόδου ολομέλειας	18.1.2024
Νομική βάση	Άρθρο 52 παράγραφος 2 του Εσωτερικού Κανονισμού
Αρμόδιο όργανο	Συμβουλευτική Επιτροπή Βιομηχανικών Μεταλλαγών
Έγκριση από το τμήμα	5.11.2024
Έγκριση από την Ολομέλεια	4.12.2024
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	592
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	197/0/5

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) επικροτεί τη δέσμευση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που ανακοινώθηκε στις νέες πολιτικές κατευθύνσεις για την περίοδο 2024-2029 σχετικά με την κατάρτιση σχεδίου για βιώσιμη ευημερία και ανταγωνιστικότητα της Ευρώπης, με βάση μια νέα «καθαρή βιομηχανική συμφωνία» και μια εύρυθμα λειτουργούσα ενιαία αγορά της ΕΕ, οι οποίες είναι ζωτικής σημασίας για την ομαλή πράσινη και ψηφιακή μετάβαση.

1.2. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει τον θεμελιώδη ρόλο που διαδραματίζουν οι επαγγελματικές υπηρεσίες στην πράσινη μετάβαση, ο οποίος συνάγεται έμμεσα στην «καθαρή βιομηχανική συμφωνία» και αποτελεί πιθανή πηγή τόσο ευκαιριών όσο και προκλήσεων, ιδίως όσον αφορά τις ανάγκες σε δεξιότητες.

1.3. Η ΕΟΚΕ καλεί τα θεσμικά όργανα της ΕΕ να λάβουν μέτρα ώστε οι επιχειρήσεις να προσαρμοστούν στις αλλαγές που επιφέρει μια τόσο περίπλοκη διαδικασία όπως η πράσινη μετάβαση, προκειμένου να παραμείνουν οι επιχειρήσεις στην Ευρώπη και να αντιμετωπιστούν οι απαιτητικοί στόχοι για βιωσιμότητα εντός της ΕΕ. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να αποδοθεί στις οικογενειακές επιχειρήσεις και στις πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΠΜΜΕ) και στην επίτευξη των στόχων περί ανταγωνιστικότητας.

1.4. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της για το γεγονός ότι η διαδικασία του οικολογικού προσανατολισμού ενδέχεται να μείνει στάσιμη λόγω των ελλείψεων σε εργατικό δυναμικό και σε δεξιότητες, των αναντιστοιχιών δεξιοτήτων και των αυξανόμενων ρυθμιστικών, διοικητικών και οικονομικών επιβαρύνσεων, καθώς και λόγω των νέων προκλήσεων που προκύπτουν από τις ραγδαίες αλλαγές στις αλυσίδες εφοδιασμού.

1.5. Πρέπει να υλοποιηθεί το νέο όραμα για την Ένωση Δεξιοτήτων. Πρέπει να πραγματοποιηθούν συνεπείς μεταρρυθμίσεις στα εκπαιδευτικά συστήματα για την προσαρμογή των προγραμμάτων σπουδών στις αλλαγές στον κόσμο της εργασίας, για τη στήριξη όλων των σχετικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων [συμπεριλαμβανομένων των τομέων STEM (θετικές επιστήμες, τεχνολογία, μηχανική και μαθηματικά)], την εφαρμογή μιας νέας στρατηγικής για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (ΕΕΚ), τη στήριξη των εκπαιδευτικών και τη βελτίωση του συντονισμού σε επίπεδο ΕΕ.

1.6. Τα θεσμικά όργανα της ΕΕ και τα κράτη μέλη θα πρέπει να αναγνωρίσουν τον ουσιαστικό ρόλο που διαδραματίζουν οι επαγγελματικές υπηρεσίες —είτε υπόκεινται σε ρύθμιση είτε όχι— στη φιλόδοξη επαναφορά της Ευρώπης σε τροχιά ευημερίας. Ωστόσο, η επαναφορά αυτή πρέπει να συνάδει με τους στόχους για το περιβάλλον και τη βιωσιμότητα, και να στηρίζει την εξέλιξη των δεξιοτήτων σε συνέργεια με τους οικονομικούς τομείς, με ρητή συνεκτίμηση των εξελισσόμενων δομών των αξιακών αλυσίδων.

1.7. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει επίσης την ανάγκη ενθάρρυνσης εκπαιδευτικών πρωτοβουλιών, τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και σε επίπεδο κρατών μελών. Τούτο θα μπορούσε να περιλαμβάνει ειδικά οικονομικά κίνητρα για μαθήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (ΕΕΚ) που αποβλέπουν στον οικολογικό προσανατολισμό των επαγγελματικών υπηρεσιών. Θα μπορούσε επίσης να περιλαμβάνει την καθιέρωση ακαδημαϊκών μαθημάτων σε επίπεδο ΕΕ για την προσέλκυση νέων επαγγελματιών ή την κατάρτιση υφιστάμενων επαγγελματιών σε στόχους βιωσιμότητας, καθώς και για την προώθηση τόσο της προσαρμογής στις υφιστάμενες δεξιότητες και θέσεις εργασίας όσο και της βελτίωσης αυτών (προγράμματα αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανειδίκευσης). Οι πρωτοβουλίες αυτές θα μπορούσαν επίσης να δημιουργήσουν νέες δεξιότητες για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση.

1.8. Η ΕΟΚΕ προτείνει τη στόχευση σε πολιτικές για τη στήριξη της δικτύωσης των επαγγελματικών υπηρεσιών, προκειμένου να βελτιωθεί η λειτουργική κλίμακα των σχετικών δραστηριοτήτων, με δέοντα συνυπολογισμό των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών κάθε κράτους μέλους.

1.9. Η έλλειψη δεξιοτήτων θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί με την εφαρμογή των ανωτέρω προτάσεων και την κατάρτιση ειδικευμένων επαγγελματιών εντός της Ευρώπης ή με την προσέλκυση επαγγελματιών από χώρες εκτός της ΕΕ μέσω πολιτικών και πρωτοβουλιών (π.χ. η πρωτοβουλία «Δεξαμενή ταλέντων», η οποία θα μπορούσε να συμβάλει στην προσέλκυση επαγγελματιών από τρίτες χώρες και, ταυτόχρονα, στη διεύρυνση της αγοράς για τους επαγγελματίες της ΕΕ).

1.10. Η ΕΟΚΕ τονίζει τον σημαντικό ρόλο που διαδραματίζουν οι κοινωνικοί εταίροι, οι οργανώσεις επαγγελματικών υπηρεσιών και άλλες σχετικές οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών για επιτυχείς και δίκαιες διαδικασίες πράσινης μετάβασης.

1.11. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει επίσης και άλλες προκλήσεις στο ευρύ πλαίσιο της παροχής επαγγελματικών υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των φραγμών στην αναγνώριση των προσόντων, οι οποίοι θα πρέπει να αρθούν για τη μόχλευση της επαγγελματικής κινητικότητας και την αντιμετώπιση των ελλείψεων δεξιοτήτων. Η ΕΟΚΕ συνιστά να καταβληθούν συνεχείς προσπάθειες σε αυτόν τον τομέα, μεταξύ άλλων μέσω γνωμοδοτήσεων παρακολούθησης των εν λόγω ζητημάτων.

2. **Πολιτικό πλαίσιο**

2.1. Κατά την έκτακτη σύνοδο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στις 17 και 18 Απριλίου 2024, οι ηγέτες της ΕΕ δεσμεύθηκαν για μια νέα ευρωπαϊκή συμφωνία ανταγωνιστικότητας που θα βασίζεται σε μια πλήρως ολοκληρωμένη ενιαία αγορά. Αυτή πρέπει να στοχεύει στην ενίσχυση της οικονομικής, μεταποιητικής, βιομηχανικής και τεχνολογικής βάσης της Ευρώπης, εξασφαλίζοντας λοιπόν την οικονομική ανθεκτικότητα, τη βιομηχανική ανανέωση, την παγκόσμια ανταγωνιστικότητα, την τεχνολογική υπεροχή και την ελκυστικότητα της Ένωσης ως τόπου επιχειρηματικής εγκατάστασης. Συγκεκριμένα μέτρα αποτελούν πλέον μέρος των νέων πολιτικών κατευθυντήριων γραμμών της Προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την περίοδο 2024-2029, με τους μακροπρόθεσμους στόχους της ΕΕ να επισημαίνονται σαφώς στην πρόσφατη έκθεση Draghi ([1]).

2.2. **Η πράσινη μετάβαση βρίσκεται σε εξέλιξη· ωστόσο, πρέπει να ληφθούν ακόμη σημαντικά μέτρα σε διάφορους τομείς**. Πράγματι, τα στοιχεία καταδεικνύουν ότι ορισμένες από τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των ευρωπαϊκών δραστηριοτήτων έχουν μειωθεί με την πάροδο του χρόνου, όπως φαίνεται από τα στατιστικά στοιχεία για τις εκπομπές CO_2 και την αποδοτική χρήση των υλικών· ωστόσο, μια σταθερή μετάβαση απαιτεί πρόσθετα μέτρα ([2]).

2.3. Έμφαση θα πρέπει να δοθεί κυρίως στην εφαρμογή του ισχύοντος νομικού πλαισίου για το 2030 με τον απλούστερο, δικαιότερο και οικονομικά αποδοτικότερο τρόπο. Ωστόσο, η εξαγγελθείσα **καθαρή βιομηχανική συμφωνία** —στηριζόμενη από την **πράξη επιτάχυνσης της απανθρακοποίησης** για τη στήριξη των βιομηχανιών και των εταιρειών κατά τη μεταβατική περίοδο — συνεπάγεται επίσης διάφορες προκλήσεις και ευκαιρίες.

2.4. **Η βιομηχανία πρέπει να παραμείνει στην Ευρώπη** ([3])**, διότι η βιομηχανία θα προσφέρει τις κλιματικές λύσεις που χρειάζεται η Ευρώπη**. Οι ηγέτες της ΕΕ έχουν δεσμευθεί ότι θα συνεργαστούν με τα ενδιαφερόμενα μέρη για την ανάπτυξη και την εφαρμογή μιας αποτελεσματικής βιομηχανικής πολιτικής ([4]) που θα απαλλάξει τη βιομηχανία μας από τις ανθρακούχες εκπομπές με ανταγωνιστικό τρόπο (μειώνοντας τους διοικητικής και ρυθμιστικής φύσης φραγμούς), θα αναπτύξει το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα της Ένωσης στον τομέα των ψηφιακών και των καθαρών τεχνολογιών, θα διαφοροποιήσει και θα εξασφαλίσει στρατηγικές αλυσίδες εφοδιασμού, θα αναδιατάξει τις αξιακές αλυσίδες και θα ενισχύσει την τεχνολογική και τη βιομηχανική βάση της Ευρώπης.

([1]) Draghi, M., 2024, *The future of European competitiveness* (Το μέλλον της ευρωπαϊκής ανταγωνιστικότητας).
([2]) Βλ. τα στοιχεία που διατίθενται στη διεύθυνση: https://ec.europa.eu/eurostat/web/sdi.
([3]) Υπογράφοντες τη δήλωση της Αμβέρσας.Θα συμμετάσχετε κι εσείς;
([4]) Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, 18.4.2024: https://www.consilium.europa.eu/media/xbrphlad/euco-conclusions-20240417-18-el.pdf.

2.5. **Η πράσινη μετάβαση συνεπάγεται επίσης τομεακές αλλαγές και απόδοση μεγαλύτερης σημασίας στη βιομηχανία οικολογικής σκοπιμότητας.** Τα στοιχεία καταδεικνύουν ότι η απασχόληση και η προστιθέμενη αξία στη βιομηχανία οικολογικής σκοπιμότητας αυξάνονται ταχύτερα από ό,τι η συνολική οικονομία της ΕΕ ([5]), ανοίγοντας τον δρόμο για νέες επαγγελματικές υπηρεσίες (π.χ. πράσινοι έλεγχοι).

2.6. Πρωτίστως, η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία πρέπει να είναι δίκαιη και να λαμβάνει υπόψη τους πιθανούς κινδύνους και το ενδεχόμενο κόστος της κλιματικής και της ενεργειακής μετάβασης. Μόνο με ισχυρό βιομηχανικό ιστό και με ένα ενισχυμένο και καλά διαρθρωμένο διαρκή κοινωνικό διάλογο μεταξύ των κοινωνικών εταίρων (εργοδοτών και εργαζομένων) σε όλα τα επίπεδα μπορούμε να διασφαλίσουμε μια πράσινη μετάβαση. Η διαδικασία μετάβασης πρέπει να περιλαμβάνει οργανώσεις και ενώσεις που εκπροσωπούν επαγγέλματα τα οποία είναι κρίσιμης σημασίας για την επίτευξη των στόχων της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης.

3. Ελάχιστη πρόοδος στις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στον τομέα των υπηρεσιών

3.1. Ο πρωτοφανής κλονισμός της οικονομίας της ΕΕ λόγω της πανδημίας COVID-19 απαιτεί αντιδράσεις σε όλους τους τομείς για την επιτυχημένη ανάκαμψη της οικονομίας. Σε συνδυασμό με άλλα μέτρα, **η υλοποίηση αποτελεσματικών και ουσιαστικών διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων στον τομέα των υπηρεσιών θα μπορούσε να τονώσει την ανάκαμψη της οικονομίας και να συμβάλει στη βιωσιμότητά της**. Οι υπηρεσίες διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην οικονομία της ΕΕ, όχι μόνο λόγω της άμεσης συμβολής τους στην προστιθέμενη αξία και στην απασχόληση, αλλά και λόγω του ρόλου τους ως συνδέσμων στο σύνολο των αξιακών αλυσίδων και λόγω του ζωτικής σημασίας ρόλου τους στα βιομηχανικά οικοσυστήματα ([6]) και στην ανάπτυξη καινοτόμων πράσινων λύσεων.

3.2. **Η δήλωση της Αμβέρσας** ([7]) **για μια ευρωπαϊκή βιομηχανική συμφωνία δίνει νέα ώθηση στις επαγγελματικές υπηρεσίες**. Υπάρχει επείγουσα ανάγκη για σαφήνεια, προβλεψιμότητα και εμπιστοσύνη στην Ευρώπη και τη βιομηχανική πολιτική της. Οι υπογράφοντες ζητούν **ένα ολοκληρωμένο σχέδιο δράσης για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας ως στρατηγική προτεραιότητα και τη δημιουργία συνθηκών για μεγαλύτερο επιχειρηματικό ενδιαφέρον στην Ευρώπη**.

3.3. **Οι επαγγελματικές υπηρεσίες διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στην ενεργειακή και την πράσινη μετάβαση**, καθώς διασφαλίζουν εξειδικευμένες δεξιότητες και υψηλά πρότυπα ασφάλειας και ποιότητας κατά την ανάπτυξη και την εφαρμογή βιώσιμων τεχνολογιών. Οι δεοντολογικές αξίες, η εμπειρογνωμοσύνη και η προσήλωσή τους στη συνεχή κατάρτιση είναι θεμελιώδους σημασίας για τον σχεδιασμό και την κατασκευή αποδοτικών υποδομών χαμηλού αντικτύπου, προωθώντας κατ' αυτόν τον τρόπο την καινοτομία και την ακεραιότητα στις διαδικασίες παραγωγής, βοηθώντας τις επιχειρήσεις (ιδίως τις πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις) με τις ρυθμιστικές και διοικητικές προκλήσεις που συνεπάγονται οι νέοι ορισμοί των βιώσιμων οικονομικών δραστηριοτήτων, καθώς και για τον προσδιορισμό των διαθέσιμων χρηματοδοτικών επιλογών για τις δραστηριότητες αυτές.

4. Ο καίριος ρόλος του τομέα των υπηρεσιών στην επίτευξη πράσινων αλυσίδων εφοδιασμού και στην αναδιάταξη των αξιακών αλυσίδων

4.1. Στο σημερινό ευρωπαϊκό οικονομικό τοπίο, παρατηρούμε σημαντικές αλλαγές στη δυναμική των αλυσίδων εφοδιασμού της μεταποίησης. Οι αλλαγές αυτές αναμένεται να συμβάλουν στην αναδιάταξη των αξιακών αλυσίδων και να ενθαρρύνουν την επανεγκατάσταση, με πολλές εταιρείες να εξετάζουν το ενδεχόμενο επαναφοράς της παραγωγής και των υπηρεσιών που προηγουμένως είχαν μεταφερθεί σε τρίτες χώρες. Οι επαγγελματικές υπηρεσίες ([8]) παρέχουν στις επιχειρήσεις την αναγκαία στήριξη για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων.

4.2. **Επιπλέον, ο συνεχιζόμενος μετασχηματισμός μπορεί να είναι ιδιαίτερα σημαντικός για τις πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις**, όπου οι προκλήσεις της πράσινης μετάβασης, συμπεριλαμβανομένης της τήρησης των υποχρεώσεων που σχεδιάστηκαν με γνώμονα τις μεγαλύτερες εταιρείες, απαιτούν από αυτές να αναπτύξουν ικανότητες για την αντιμετώπιση οικολογικών ζητημάτων και ζητημάτων βιωσιμότητας. Αυτή η αλληλεπίδραση μεταξύ ΜΜΕ και επαγγελματιών μπορεί να δώσει στις επιχειρήσεις τη δυνατότητα να γίνουν πιο ανταγωνιστικές, καινοτόμες και ανθεκτικές. Η διαθεσιμότητα πηγών χρηματοδότησης, τα οικονομικά κίνητρα/επιχορηγήσεις, η παροχή βοήθειας για τον εντοπισμό δυνητικών αγορών και η στήριξη για την ανάπτυξη νέων προϊόντων, υπηρεσιών ή διαδικασιών και την εμπορία ή τη διανομή είναι κρίσιμης σημασίας όσον αφορά τη μετάβαση σε ένα μέλλον με αποδοτική χρήση των πόρων ([9]). Αυτές οι πράσινες υπηρεσίες παροχής συμβουλών βασίζονται στην επαγγελματική εμπειρογνωμοσύνη, παρέχουν στις ΜΜΕ μια σημαντική αγορά νέων επαγγελματικών υπηρεσιών και πρέπει να αναπτυχθούν και να ενθαρρυνθούν.

([5]) Στοιχεία της Eurostat για την περίοδο 2000-2021: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Environmental_economy_%E2%80%93_statistics_on_employment_and_growth.
([6]) COM (2021) 385 final σχετικά με απολογισμό και επικαιροποίηση των συστάσεων μεταρρύθμισης για την κανονιστική ρύθμιση των επαγγελματικών υπηρεσιών..
([7]) 7 Βιομηχανική διάσκεψη κορυφής της ΕΕ, 20.2.2024: https://antwerp-declaration.eu/pdf/declaration.pdf.
([8]) Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται τα κοινωνικο-υγειονομικά, τεχνικά και οικονομικά-νομικά επαγγέλματα, καθώς και τα οριζόντια επαγγέλματα.
([9]) Έκτακτο Ευρωβαρόμετρο 498, Μάρτιος 2022, διατίθεται στη διεύθυνση: https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2287.

4.3. Συνεπώς, η επίτευξη προόδου στον τομέα των υπηρεσιών έχει επίσης σημαντικές θετικές δευτερογενείς επιπτώσεις για τη βιομηχανία της ΕΕ ([10]). Περίπου το 38 % της συνολικής προστιθέμενης αξίας που είναι ενσωματωμένη στη ζήτηση των μεταποιητικών βιομηχανιών στην ΕΕ παράγεται από υπηρεσίες ([11]). Οι εν λόγω υπηρεσίες αποτελούν επίσης αντικείμενο εμπορικών συναλλαγών εντός και εκτός της ΕΕ ([12]), με αποτέλεσμα ενδεχόμενες επιπτώσεις στην απασχόληση και απώλεια θέσεων εργασίας. Πρέπει επίσης να ληφθούν υπόψη οι ιδιαιτερότητες κάθε κράτους μέλους, καθώς, για τις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις, η εγγύτητα των επαγγελματιών παρόχων υπηρεσιών αποτελεί κρίσιμο παράγοντα για τον καθορισμό της ζήτησης. Αυτό καθιστά ακόμη πιο επιτακτική την ανάγκη για αναβάθμιση των δεξιοτήτων και επανειδίκευση που θα απευθύνεται επίσης στους μικρότερους παρόχους επαγγελματικών υπηρεσιών.

4.4. Τα παρασχεθέντα στοιχεία φαίνεται να υποδηλώνουν ότι **υπάρχουν σημαντικές ευκαιρίες για τους επαγγελματίες στον τεχνικό και τον νομικό-οικονομικό τομέα για να βελτιώσουν την ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα για βιώσιμες αλυσίδες εφοδιασμού**. Αυτό αποτελεί μέρος της πιθανής (άυλης) προστιθέμενης αξίας των επαγγελμάτων για την πράσινη μετάβαση. Ο ίδιος ο τομέας των επαγγελματικών υπηρεσιών μπορεί επίσης να συμβάλει άμεσα στη μείωση των εκπομπών. Οι εκπομπές μπορούν να μειωθούν κατά περίπου 10 % με τη μείωση των επαγγελματικών ταξιδιών· κατά 30-40 % με τη χρήση ενέργειας και θέρμανσης στα γραφεία από ανανεώσιμες πηγές· και κατά επιπλέον 15 % διά της επιλογής πιο οικολογικών τρόπων μεταφοράς (ανανεώσιμα καύσιμα, ηλεκτρικά οχήματα κ.λπ.) ([13]).

5. **Ανάπτυξη δεξιοτήτων για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση**

5.1. Οι διαστάσεις της απασχόλησης και των δεξιοτήτων του οικολογικού προσανατολισμού της οικονομίας είναι κοινές σε όλους τους ριζικούς μετασχηματισμούς. Οι μεταβάσεις αυτές δημιουργούν την ανάγκη παρατήρησης, πρόβλεψης, ευαισθητοποίησης, προσαρμογής της προσφοράς κατάρτισης, διευκόλυνσης των μεταβάσεων και ανάληψης δράσης σε τοπικό επίπεδο.

5.2. Οι φιλόδοξοι ευρωπαϊκοί στόχοι για το περιβάλλον και τη βιωσιμότητα θα δημιουργήσουν νέα επαγγέλματα και θα μεταβάλουν τα υφιστάμενα. **Η διαδικασία αυτή θα επηρεάσει ασφαλώς τις συνθήκες για την περαιτέρω ανάπτυξη των επαγγελματικών υπηρεσιών**. Η αναβάθμιση των δεξιοτήτων και η επανειδίκευση, η διά βίου μάθηση και οι μη τεχνικές και πολυεπιστημονικές δεξιότητες είναι καίριες για τη διασφάλιση ότι οι εταιρείες διαθέτουν επαρκώς ειδικευμένο εργατικό δυναμικό ώστε να ανταποκρίνονται στις εξελισσόμενες ανάγκες τους. Πρέπει να εξεταστούν οι ρόλοι των υφιστάμενων επαγγελματιών και η εξέλιξη των απαιτούμενων δεξιοτήτων. Η αναθεώρηση της ευρωπαϊκής ταξινόμησης δεξιοτήτων, ικανοτήτων, προσόντων και επαγγελμάτων (ESCO) περιλαμβάνει 571 έννοιες πράσινων δεξιοτήτων, εγκάρσιων δεξιοτήτων και γνώσεων, οι οποίες συνάδουν με τον ορισμό των πράσινων δεξιοτήτων που παρέχει το Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης (Cedefop) ([14]). Απαιτούνται στοχευμένες προσπάθειες για την επίτευξη «αντιστοιχίας» μεταξύ των υφιστάμενων απαιτήσεων βιωσιμότητας και των επαγγελματικών δεξιοτήτων και θέσεων εργασίας, κάτι που δεν θα είναι εύκολο.

5.3. Η ψηφιοποίηση μπορεί να διευρύνει τα υφιστάμενα επαγγελματικά προφίλ, να ενισχύσει τη διατομεακή συνεργασία με άλλα επαγγέλματα και να προωθήσει τη δημιουργία νέων επαγγελμάτων υπό την έννοια ενός εξελισσόμενου συστήματος, σύμφωνα με τα κριτήρια που αναφέρονται στο Μανιφέστο της Ρώμης ([15]). Επιπλέον, η ψηφιοποίηση θα ενισχύσει τη διαρκή εμπορευματοποίηση των επαγγελματικών υπηρεσιών και θα μεταβάλει τα παραδοσιακά επαγγελματικά προφίλ. Το πιο σημαντικό είναι ότι **η ψηφιακή και η πράσινη μετάβαση μπορούν να θεωρηθούν «διττή μετάβαση»**, υπό την έννοια ότι συμβαδίζουν και μπορούν να αλληλοενισχύονται.

5.4. **Η αποτελεσματικότερη χρήση των ενωσιακών κονδυλίων, με συντονισμένο τρόπο και με στόχο την πραγματοποίηση επενδύσεων στην εκπαίδευση και στις δεξιότητες** σε εθνικό επίπεδο ([16]) (για παράδειγμα, προκειμένου να στηριχθούν δράσεις στο πλαίσιο του **συμφώνου για τις δεξιότητες, των ακαδημιών δεξιοτήτων μηδενικών καθαρών εκπομπών και των μεγάλης κλίμακας εταιρικών σχέσεων για τις δεξιότητες**), μπορεί να συμβάλει στην ευθυγράμμιση της εκπαίδευσης και της κατάρτισης με τη ζήτηση δεξιοτήτων. Είναι σημαντικό να συνεχιστεί η ενίσχυση του ρόλου και του προφίλ της ΕΕΚ για την κατάρτιση των ατόμων σε βασικές δεξιότητες, διοικητικές ικανότητες, διατομεακές δεξιότητες και δεξιότητες στους τομείς STEM από πρώιμο στάδιο. Επίσης, πρέπει να βελτιωθεί η θέση της ΕΕΚ και να αναγνωριστεί η ίδια ως κινητήρια δύναμη της παραγωγικότητας και της καινοτομίας.

([10]) COM(2021) 385 final σχετικά με απολογισμό και επικαιροποίηση των συστάσεων μεταρρύθμισης για την κανονιστική ρύθμιση των επαγγελματικών υπηρεσιών του 2017..

([11]) ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ — Ετήσια έκθεση για την ενιαία αγορά 2023: Ενιαία αγορά στις 30.

([12]) Πηγή για τις συναλλαγές στο εξωτερικό της ΕΕ: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=EU_international_trade_in_other_business_services. Πηγή στοιχείων για προβληματισμούς σχετικά με τις συναλλαγές στο εσωτερικό της ΕΕ: σύμφωνα με τη βάση δεδομένων της Eurostat για το διεθνές εμπόριο αγαθών. Οι κατηγορίες που εξετάζονται είναι οι ακόλουθες: «Υπηρεσίες: χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες»· «Υπηρεσίες: υπηρεσίες παροχής συμβουλών σε επαγγελματικά θέματα και θέματα διοίκησης»· «Υπηρεσίες: τεχνικές υπηρεσίες, υπηρεσίες συναφείς με το εμπόριο και λοιπές επιχειρηματικές υπηρεσίες». Διατίθενται στη διεύθυνση: https://ec.europa.eu/eurostat/web/international-trade-in-goods/database.

([13]) World Economic Forum, Net-Zero Challenge: The Supply Chain Opportunity, Ιανουάριος 2021, σ. 39, διαθέσιμο στο: https://www.weforum.org/publications/net-zero-challenge-the-supply-chain-opportunity/.

([14]) Cedefop (2012), *Green skills and environmental awareness in vocational education and training* (Πράσινες δεξιότητες και περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση), Υπηρεσία Εκδόσεων, Λουξεμβούργο: https://www.cedefop.europa.eu/files/5524_en.pdf. Οι πράσινες δεξιότητες μπορούν να οριστούν ως οι γνώσεις, οι ικανότητες, οι αξίες και οι στάσεις που απαιτούνται για τη διαβίωση, την ανάπτυξη και τη στήριξη μιας κοινωνίας που μειώνει τον αντίκτυπο της ανθρώπινης δραστηριότητας στο περιβάλλον. Οι πράσινες δεξιότητες περιλαμβάνουν δεξιότητες ενεργειακού ελέγχου (στο πλαίσιο των δεξιοτήτων πληροφόρησης) και δεξιότητες που σχετίζονται με την κατάρτιση του προσωπικού σχετικά με τα προγράμματα ανακύκλωσης ή τα επικίνδυνα απόβλητα (στο πλαίσιο της επικοινωνίας, της συνεργασίας και της δημιουργικότητας). Οι πράσινες γνώσεις περιλαμβάνουν τα βιώσιμα υλικά εγκατάστασης και τα πρότυπα εκπομπών (στο πλαίσιο της μηχανικής, της μεταποίησης και των κατασκευών). Βλ. (επίσης για τη μεθοδολογία ταξινόμησης): https://esco.ec.europa.eu/en/about-esco/publications/publication/green-skills-and-knowledge-concepts-labelling-esco.

([15]) Ένα νέο όραμα για την Ευρώπη: https://www.romemanifesto.eu/.

([16]) *Ετήσια έκθεση για την ενιαία αγορά και την ανταγωνιστικότητα 2024.*

5.5. **Η ενθάρρυνση των εταιρικών σχέσεων μπορεί να οδηγήσει σε οικονομίες κλίμακας που θα ενισχύσουν την ανταγωνιστικότητα των παρόχων επαγγελματικών υπηρεσιών**. Αυτό αναμένεται να είναι ιδιαίτερα σημαντικό σε περιβάλλοντα όπου δραστηριοποιούνται ΜΜΕ, οικογενειακές επιχειρήσεις και πολύ μικρές επιχειρήσεις, και όπου η αυτοματοποίηση ορισμένων θέσεων εργασίας ενδέχεται να παρεμποδίσει την ανάπτυξη συγκεκριμένων δεξιοτήτων. Οι κοινωνικοί εταίροι και οι επαγγελματικές οργανώσεις (ιδίως οι εργοδότες) υπέχουν καίρια σημασία για τον σχεδιασμό και την παροχή ΕΕΚ. Οι επιχειρηματικές σταδιοδρομίες στους τομείς STEM θα πρέπει επίσης να προωθηθούν μεταξύ των νέων, ιδίως στις γυναίκες και στα κορίτσια. Γενικότερα, οι εθνικοί φορείς χάραξης πολιτικής σε όλα τα επίπεδα θα πρέπει να δώσουν σημασία στην πραγματοποίηση επενδύσεων στον αποτελεσματικό επαγγελματικό προσανατολισμό. Εργαλεία σε επίπεδο ΕΕ, όπως τα κοινά πλαίσια κατάρτισης, θα μπορούσαν επίσης να είναι πολύ χρήσιμα για ορισμένα επαγγέλματα και τομείς, όπως η μηχανική.

5.6. **Είναι σημαντικό να επαναπροσδιοριστούν τα μαθήματα πανεπιστημιακής κατάρτισης με στόχο την απόκτηση επαγγελματικών προσόντων**, προκειμένου να ενισχυθεί η ενσωμάτωση μεταξύ των επαγγελματικών δεξιοτήτων και των προγραμμάτων διδασκαλίας. Η συμμετοχή των επαγγελματιών στον καθορισμό του περιεχομένου των μαθημάτων κατάρτισης θα καταστήσει τα μαθήματα πιο διεπιστημονικά και πιο ανοικτά στην κοινωνική δυναμική και τη δυναμική της αγοράς. Επιπλέον, είναι σημαντικό να προωθηθεί η εφαρμοσμένη έρευνα, παραδείγματος χάριν μέσω βιομηχανικών διδακτορικών, για τη δημιουργία προφίλ εργασίας υψηλής εξειδίκευσης. Η ευθυγράμμιση των πανεπιστημιακών εκπαιδευτικών προγραμμάτων σε όλα τα κράτη μέλη και ο συντονισμός τους σε ευρωπαϊκό επίπεδο θα μπορούσαν να συμβάλουν στη βελτίωση των γνώσεων, της εκπαίδευσης και των προσόντων των νέων επαγγελματιών, όπως ακριβώς και οι πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που παρουσιάστηκαν τον Μάρτιο του 2024 ([17]). Η ανάπτυξη ενός Ευρωπαϊκού Πανεπιστημιακού Δικτύου θα μπορούσε επίσης να συμβάλει εν προκειμένω. Ιδιαίτερη προσοχή —με ειδική έμφαση στις ίσες ευκαιρίες— θα πρέπει επίσης να αποδοθεί στα άτομα με αναπηρία και ειδικές ανάγκες, ώστε να μην μείνει κανείς στο περιθώριο.

6. **Αντιμετώπιση των ελλείψεων δεξιοτήτων**

6.1. Η αναδιαμόρφωση των δεξιοτήτων για την πράσινη μετάβαση αποτελεί συστημική πρόκληση. Τα στοιχεία ([18]) καταδεικνύουν ότι η πράσινη μετάβαση αναμένεται να περιλαμβάνει σημαντική επανειδίκευση, ανεξάρτητα από τα τεχνολογικά χαρακτηριστικά των σχετικών τομέων. Συνολικά, αυτό συνδέεται με την ανάγκη για σαφή προσδιορισμό των «πράσινων» επαγγελμάτων και παροχή εκπαίδευσης σε διάφορα επίπεδα (π.χ. ακαδημαϊκό επίπεδο, στον χώρο εργασίας, διά βίου μάθηση), προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι ελλείψεις δεξιοτήτων και να διευκολυνθούν οι προσπάθειες αναβάθμισης, τόσο από την πλευρά της προσφοράς (επαγγελματικές εταιρικές σχέσεις σε ενωσιακό ή σε τοπικό επίπεδο) όσο και από την πλευρά της ζήτησης (π.χ. εταιρικές σχέσεις μικρών επιχειρήσεων ή δικτύων ή περιφερειακές εταιρικές σχέσεις). Σε ορισμένα είδη επαγγελμάτων, συμπεριλαμβανομένων των επαγγελμάτων στους τομείς STEM, η διάσταση της ισότητας των φύλων αναμένεται να είναι ιδιαίτερα σημαντική κατά τον σχεδιασμό πολιτικής. Η πράσινη μετάβαση περιλαμβάνει επίσης τη δημιουργία νέων επαγγελμάτων (λογιστές άνθρακα, ειδικοί για τη δέσμευση, χρήση και αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα, δικηγόροι εξειδικευμένοι σε ζητήματα που αφορούν το κλίμα, επαγγελματίες πιστοποίησης ΠΚΔ και λογιστικού ελέγχου κ.λπ.). Ο τομέας της εκπαίδευσης πρέπει να αντικατοπτρίζει τη ζήτηση για αυτά τα νέα επαγγέλματα και θα πρέπει να ενθαρρυνθεί να δημιουργήσει νέα ή να ανανεώσει τα υφιστάμενα προγράμματα σπουδών για την κάλυψη αυτής της ζήτησης. **Συνολικά, οι ελλείψεις δεξιοτήτων θα πρέπει να αντιμετωπιστούν με ειδικά σχεδιασμένες πολιτικές και όχι με γενικές ενιαίες λύσεις**.

6.2. Η Ευρώπη πρέπει να είναι ελκυστική και ανοικτή σε ταλέντα και παρόχους επαγγελματικών υπηρεσιών οι οποίοι προέρχονται τόσο από το εσωτερικό της όσο και από τρίτες χώρες. Η πρόταση της Επιτροπής για κανονισμό για τη δεξαμενή ταλέντων ([19]) (για τη δημιουργία της πρώτης κοινής πλατφόρμας ΤΠ για εργοδότες και άτομα από τρίτες χώρες που αναζητούν εργασία) μπορεί επίσης να αποτελέσει ένα καλό εργαλείο για την προσέλκυση παρόχων επαγγελματικών υπηρεσιών από τρίτες χώρες. Ωστόσο, προκειμένου να ικανοποιηθούν οι αυξανόμενες απαιτήσεις για επανειδικευμένους εργαζομένους και για «νέες» δεξιότητες, πρέπει να συνεκτιμηθεί η ποιότητα της κατάρτισης και της εκπαίδευσης, καθώς και η επανατοποθέτηση στρατηγικών αλυσίδων αξίας, σύμφωνα με την πράσινη μετάβαση.

6.3. Η συνεχιζόμενη μετάβαση συνεπάγεται και άλλες προκλήσεις, οι οποίες μπορεί επίσης να αφορούν υφιστάμενα ζητήματα στο πλαίσιο της παροχής επαγγελματικών υπηρεσιών. Σε αυτές περιλαμβάνονται οι φραγμοί στην αναγνώριση των προσόντων, οι οποίοι πρέπει να αρθούν, προκειμένου να διευκολυνθεί η μόχλευση της επαγγελματικής κινητικότητας και να περιοριστούν οι ελλείψεις δεξιοτήτων ([20]). Το ζήτημα αυτό εξετάζεται στην αναθεώρηση της οδηγίας του 2013 σχετικά με την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων ([21]) και στην ειδική έκθεση του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου με θέμα «Αναγνώριση επαγγελματικών προσόντων» (2024) ([22]). **Τα ανωτέρω αναδεικνύουν νέα ζητήματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν περαιτέρω στο πλαίσιο της πράσινης μετάβασης**.

([17]) Δέσμη μέτρων για τα πανεπιστήμια: https://education.ec.europa.eu/news/commission-presents-a-blueprint-for-a-european-degree.
([18]) https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/2f2543c2-c4b5-11ee-95d9-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-304842685.
([19]) Πρόταση κανονισμού για τη δημιουργία δεξαμενής ταλέντων της ΕΕ: https://home-affairs.ec.europa.eu/regulation-establishing-eu-talent-pool_en?prefLang=el.
([20]) Ομιλία της προέδρου της Επιτροπής κ. Ursula von der Leyen για την κατάσταση της Ένωσης το 2022..
([21]) ΕΕ L 354 της 28.12.2013, σ. 132, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=OJ:L:2013:354:TOC.
([22]) https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/SR-2024-10/SR-2024-10_EL.pdf.

7. **Σύνδεση με άλλες υπό κατάρτιση γνωμοδοτήσεις**

Η παρούσα γνωμοδότηση εκπονήθηκε σε στενό συντονισμό με τη γνωμοδότηση TEN/836 με θέμα *«Ελλείψεις εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων στους τομείς των μεταφορών, της ενέργειας, των υποδομών και των ψηφιακών τεχνολογιών»*. Οι δύο γνωμοδοτήσεις αλληλοσυμπληρώνονται, ιδίως όσον αφορά τους κοινούς στόχους τους για στήριξη και συμβολή στην εφαρμογή του σχεδίου δράσης για τις ελλείψεις στην αγορά εργασίας ([23]), καθώς και για αντιμετώπιση των αναντιστοιχιών δεξιοτήτων σε διαδικασίες διττής μετάβασης.

Βρυξέλλες, 4 Δεκεμβρίου 2024.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Oliver RÖPKE

([23]) Η Επιτροπή καθορίζει δράσεις για την αντιμετώπιση των ελλείψεων εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων - Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις και κοινωνική ένταξη - Ευρωπαϊκή Επιτροπή.